

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пов.
Конто пошт. шваб. 143.322.
Адреса для телеграм:
"Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 450 зок.
За границею:
В Америці і довол. Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.
Італії 750 зл., Німеччині 750 зл.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацчині 20 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 зл., Австрії
750 зл. — Замна адреси і зок.

В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

ПФАВ, Ринок 19, поручає ПОНЧОХИ найдешавше з огляду на те, що вхід через сін.

Від Всі — і споживні товари —
19 в НАРОДНІЙ ТОРГОВЛІ

Поручається вина літургічні і лічнічі!

(Слід звертати увагу на оригінальне власне опакування кави, чаю і какао.) — Конкуренційні ціни. 1—6

Конгрес меншостей.

Милість конгресу. — Привітна промова д-ра Вільфана. — Привіти представників поодиноких нац. груп. — Реферат д-ра Шімана на тему: Держава і нація. — Резолюції про культурну автономію.

Женева, 26. серпня 1926.

Конгрес організованих національних груп в європейських державах" пройшов, правду кажучи, без більшого враження. Над ним царювала до крайних меж посушена львівність до існуючих державних організацій і їх кордонів. Вузкі рамки конгресу просто здусили вже так сильно обрізану програму конгресу.

Не вважаючи на підготовчі заходи і розвинену пропаганду, не було більшого зацікавлення зідом ні з боку великих держав ні їх офіційних представників. Також світова преса реагувала на теми, порушені зідом, переважно в рефуючій тоні. Офіційна Ліга Націй вислала на конгрес свого обсерватора в особі п. Кольбана, референта "жалоб" нац. меншостей.

На конгрес явилися понад сто делегатів, які репрезентували 17 організованих націй. Відкриття конгресу відбулося 25. ц. м. в голелі "Вікторія". Відкрив його вступною промовою голова зїду д-р Йосиф Вільфан, словінський посол в італійському парламенті.

Відкриваючи конгрес, зазначив він, що на другий конгрес організованих націй груп в європейських державах" допускається тільки організовані нац. групи, які проявляють самостійні культурні змагання. В зїзді бере участь 17 таких груп з Чехословащини, Румунії, Югославії, Іспанії, Німеччини, Литви, Естонії, Латвії, Польщі, Австрії, Італії, Болгарії, Данії і Мадярщини.

Головним завданням конгресу, який радитиме над поодинокими свєстиями згідно з принципами, прихитими мин. року (про розв'язку даних питань виключно в рамках існуючих державних організацій), є забезпечення свободи національно культурного розвитку меншостей. Дальшими гочками програми є язикове зитання, господарська рівноправність, забезпечення прав горожанства, виборча рівноправність та справа вирішування конфліктів між меншостями і державами. Між нац. групами існують глибокі розбіжності щодо вирішення поодиноких питань, та всі вони є згідні ставити опір обмеженню, а тим більше нищенню нац.-культурних прав.

З черги промовляв заступник Католицької (з Еспанії) Маспониї Англезель, який заявив, що католицька група через свою участь в конгресі не зрікається прав, які виникають з повного приновлення національного принципу. Навпаки, своєю участю в конгресі Католицької бажають висловити надію на мирну розв'язку нац. питань. Як довго в Католицької не будуть привернені зніщені вольности, так довго там буде огнище вічного неспокою й міжнародної небезпеки.

В імені російської групи вітав зїзд естонський посол проф. Курчинський, який висловив задоволення з того приводу, що російський нарід через своїх відпоручників може взяти участь в працях конгресу.

Після того голова повідомив зїзд, що Українці, Білорусини і Литовці з Польщі беруть участь в зїзді виключно тільки в характері обсерваторів, тому що заступлені ними народи обстоюють повний принцип самоозначення народів.

Мадярський делегат з Чехословащини Сілле (Szilb) заявив, що питання меншостей є недугою всієї Європи. Завданням конгресу є знайти лічнічі засоби проти цієї недуги. Ліга Націй такого лікарства не наїшла. Вона хоче зберігти дотеперішній стан. Меншости мусять боронитися й апелювати до світа, а саме до Зєдинєних Держав. Меншостеве питання може бути розв'язане тільки серед почуття любови і справедливости, бо як довго меншости не є рівноправними, як довго вони є тільки підданцями, а не громадянами, як довго в світі є озброєні і неозброєні держави, як довго в світі не панує заповідь: любіть ближнього свого, як самого себе, — так довго світ все буде хворий.

В імені п'ятиох жидівських груп (з Польщі, Литви, Латвії, Чехословащини й Румунії) промовляв їх мандатар Мюккин. Жиди є найстаршою нац. меншістю. Націоналізм тільки тоді буде правдивий, коли він матиме зрозуміння такою для інших національностей. Треба виробити моральний кодекс про взаємодіювання народів між собою.

В імені польської групи з Німеччини, Литви, Латвії, Румунії і Чехословащини промовляв д-р Качмарек.

Після того провідник німецької фракції в естонському парламенті проф. д-р П. Шіман в довшому рефераті висловив кілька цікавих думок про відношення меншости (дійсно, дрібно або атериторіальної меншости) до держави. Він заявив, що слід створити нове право, яке вирівнювало розбіжності між національною і державною приналежністю. Інтереси меншости вимагають правної охорони у відношенні до держави. Це є передумови збереження мира. Праву національності треба дати шіпку, конкретну форму. Ліга Націй може упорядковувати тільки відносини між державами, але не може означувати взаємодіювання між державою і входячими в її склад горожанами чи групами горожан. Принцип про право самоозначення торкається державної приналежності, яке не є ідентичне з національною приналежністю. Право самоозначення не вирівнює того протівенства і не є ніяким засобом заляд створення мирного співжиття ріжних національностей на тій самій території. Договори про охорону нац. меншостей роблять ті меншости об'єктами торгів між державами. Внутрі держав повинно бути створене нове державне право, позитивне право народності. Державні інтереси слід відділити від культурної діялки, створюючи в державі повну свободу для плекання всякої національної культури. Культурна діялка повинна бути виділена з держ. рамок і приділена нац. громадам як їх власна діялка. В Англії давно наступив повний розділ держави і культурної діялки. Держава не повинна мати права вважати єдиним національним заступником народної думки. Національною репрезентацією повинен уважатися збір людей, що належать до означеної народности без огляду на те, в яких державних організаціях вони живуть.

В другому дні нарад (26. ц. м.) виголосив довший реферат на тему культурної автономії д-р Робінзон (жидівський посол до литовського парламенту), зголошуючи такі резолюції:

1) Осягнення національної і культурної автономії повинно бути залежне тільки від волі даної меншости;

2) Признання до даної національної меншости повинно бути залежне від волі однієї і не сміє спричинювати для неї ніякої шкоди;

3) Обов'язком держави є признавати зі свого бюджету субвенції на культурні шіли меншости у пропорціональному відношенні до чисельности даної меншости.

В лоні жидівської групи прийшло було до сутички між пос. Грінбаумом і референтом культурної автономії пос. Робінзоном. Пос. Грінбаум домагався видвинення для територіальних меншостей автономії територіальної. У висліді прийшло до компромісу, якого висловом є перша резолюція.

В дискусії над резолюціями пос. Робінзона представник польської групи д-р Качмарек домагався ші-

би до поставлення резолюції додати поправку, що вони повинні бути здійснені в порозумінні з правительством даних держав, бо інакше їх можнаб уважати таранами проти державної суверенности. В голосуванні прийнято резолюції референта.

Як донесли телеграми, дня 27. ц. м. закінчився конгрес "організованих нац. груп в європейських державах". В зизювій справі прийняв він резолюцію про те, що державні мови (себто мови нац. більшости) повинні обов'язувати тільки в адміністрації. В справі вирішування конфліктів між правительством і нац. групами зїзд виніс постанову, в якій поручає творення паритетних комісій для подібних справ.

Воєнні пляни Польщі.

Маніфест Незалежної Лейбур Парті.

Лондон, 26. серпня 1926.

Англіський Незалежний Робітничий Парті (дівє крило Лейбур Парті) видав маніфест, в якому звертає увагу світа на небезпечку війни у зв'язку з політикою Польщі. Серед Литовців і народів Рад, Союзу є загально поширена думка, що польський диктатор Пілсудський має намір зробити військовий наїзд на Литву і в тій справі веде переговори з англійським міністерством закор. справ. У зв'язку з тим ідуть тайні переговори, щоб зааспекти Німеччину шіткою віддати із частини польського коридору. Кожну польську офіензу проти Литви уважає би Рад, Союз власною загрозою і воєнним актом. А не було би початком нової європейської війни.

Тому маніфест визнає робітників, щоб звернути увагу на ці наміри і домагалися від уряду заборони достави амуніції, щоб в зародку збити воєнні наїзди, а головне, щоб не допустити до піддержки Польщі Великою Британією.

Перед зборами Ліги Націй.

Париж, 28. серпня 1926.

Часовис подіють інформації з окрєження мін. Залеського, що Польща не буде робити ніяких трудющій у Женеві. Польща задовольниться проєктом збора Сесія про організацію Рад. Польща хотіла би тепер одержати гарантію на не постійне місце. Становище Еспанії й Італії і дальше непевне.

Проект рад.-польського пакту.

Варшава, 28. серпня 1926.

Радянський посол у Варшаві Войков предлажив польському мін. Залеському перед його відходом до Парижа і Женеві проєкт радянсько-польського договору про неагресію.

Початок шкільного року.

У сільських школах початок науки 1. вересня, а в інших місцевостях, де нема красуки — 6. вересня.

Варшава, 28. серпня 1926.

Після першого телефонічного розпорядку мін. освіти, який початок шкільного року у всіх школах на території Польщі означено на день 1. вересня, — виїшов другий, який змінив попередній розпорядок, вводячи нове записання щодо початку шкільного року.

Отже новий розпорядок каже, що з огляду на заспокоюючу вистіку щодо поширення красуки міністерство освіти упорядило шіткою властї заридити розподілити шкільної науки у сільських школах з нормальною річчю (1. вересня), окремю в зизювій приміненю річчю (6. вересня) у всіх тих місцевостях (в. вересня), чи тихих 71 — Ред., в яких мідно в думкою сїтарних властей нема випадків красуки.

ФУТРА жіночі плащі **ПАЩІ** баранкові астрижкові селітні і т. п. **ШАЛІ** футрилі як також перерізки **Станислав Стемківич** поручає Жадайте проспекту! Догідний кредит! Догідний кредит!

НАДІСЛАНО.

За надіслане Редакція не відповідає.

Бельський промисел

Отто Перль молодіс-ка

БЕЛЬСЬКО

ВІДДІЛ ЛЬВІВ, пл. Смольки 4.

Телефон 38-72.

ПОРУЧАЄ

на осінній і зимовий сезон найновіші бельські матеріали для П. Т. Пань і Панів а також матеріали на військові одяги.

Роздрібна продаж по гуртових цінах 1-3

аін 14 точок, що містять у собі домагання правої робітничої опозиції. З цих точок познайомимо наших читачів у складуваних числах „Діла“. Перед кількома днями алаштував Бадіян у Берліні публічний виклад про теперішнє положення в РСРП і про політику компартії. У викладі взяла участь маса російських емігрантів. Промовляв Бадіян, як пише „Рузь“, незвичайно цікаво і горіло, хоч як робітничі не ймпонували систематикою та обробленням свого викладу. Ці недосліди мала йому заступити — як пише той же „Рузь“ — велика ширість. Господарське положення РСРП вийшло в його налюнку на нечувану руїну. Система правління вийшла страшною тормою. Нині самих робітників опозиціоністів має сидіти понад 4000 в тюрмах. Розстріли відбуваються також навіть без судів. В одному Оренбурзі мали розстріляти без суду за час від 15. серпня 1925 до липня 1926 р. аж 27 робітників і селян. На думку Бадіяна найбільшою зброєю РСРП є Комінтерн, що пожирив великанські суми та коштує РСРП і всі його робітничо-селянські маси чи не більше як ціла давня династія Романових. Сама управа Комінтерну в Москві має аж 1200 урядників. Зіпсована не може звести. Не люблять і Сталіна, що оточився тепер своїми земляками Грузинами та править цілим Союзом, як правдивий диктатор. Бадіян твердить, що права робітничої опозиції в компартії є дуже сильна і складається у своїй перевазі з робітників від вартетат.

— Виконання смертного присуду в Кракові. Дня 26. серпня повішено в Кракові Станіслава Зелінського, засудженого на кару смерті за вбивство касієрки Ольги Торемської в родині Місілюк-Шереметів. Зелінський не врянув перед смертю найменшого маля. Це перше повішення в Кракові від часу повстання Польщі.

— Скільки пам'яток має Відень? Під цим заголовком знаходимо цікаву статтю в подорожнику „Н. Вр. Журнал“, з якої виходить, що на одних тільки прилюдних площах і в парках є у Відні 72 великі мистецькі пам'ятники. Характеристична річ, що найбільше пам'яток у Відні мають музиканти: Бетовен 2 — в І. і XII. округі, Брамс, Брукнер, Гайдн, Ляпнер і Штраус. Моцарт, Шуберт, (ін.). Далше слідує науковий й визначні полководці, а шойно по них славі поети, митрі, винахідники й заслужені для міста горожане. Позатим є ще у Відні багато високомистецьких пам'яток по церквах і на цвинтарях, не

агадуючи вже про сотки пам'яток осіб або подій. — А які пам'ятники і скільки їх у нас? Скільки пам'яток, а хочби пропам'ятних таблиць уфундовано на цілій території України з приводу 10-ліття смерті Франка?

— Вписи до мужеської, фахово-доповідної вечірньої школи (Рідної Школи) У. П. Т-ва у Львові, концесіонованої Шкільною Владою, при вул. Гордешків 4, 95, відбулися до приготавляючої класи та до перших, других і третіх класів у дні 30. і 31. серпня та 1., 2., 3. і 4. вересня 1926 від 4-6 годині понодні. До приг. і до перших класів приймається учеників-термінаторів усіх фахів, до других класів слюсарів, столярів і шевців, а до третіх класів слюсарів і столярів.

— Вписи до жіночої фахово-доповідної вечірньої школи (Рідної Школи) У. П. Т-ва у Львові, концесіонованої Шкільною Владою, а саме до приготавляючої, першої, другої і третьої класів для учеників-термінаторок різних фахів, відбулися при площі св. Юра ч. 5 в тім самім часі.

— Конц. торговельні курси 3. Ольшевського, вул. Куркова 38, тел. 31-14 приймають вписи на однорічні і вірічні Торговельні Курси. Підручники а шкільної бібліотеки. Чужі мови і стенографія. Наука писання на машинах. Канцелярія урядів від год. 10-12 і від 4-6. Вписи до 5 вересня ч. р. 338 4-4

— Свій по своє! Купуйте і уживайте лише пасту до обуви „Елгант“ О. Левашко і Сп. Львів Кордешків 51. 331 5-5

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це неродня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

3 судової салі.

Присуд на 30 українських соціалістів.

Люблин, 26. серпня 1926.

Вчора в апеляційному суді в Люблині залав присуд у справі 30 українських соціалістів, засуджених в лютий п. р. окружним судом в Замості. Апеляційний суд у Люблині збільшив в обжалованому Ясінському вимір кару з 4 до 6 літ тяжкої тюрми, трьом далшим обвинуваченим зменшив кару з 6 на 5 літ, двома з 5 на 4, а двома з 4 літ тяжкої тюрми замінив кару на 3 роки домі поправки з зачисленням 8-місячного слідчого арешту. Навіть одному обвинуваченому зменшено вимір з 3 років вазичні на півтора року кріпості з зачисленням 8-місячного слідчого арешту. Всіх засуджених позбавлено прав. Інших обвинувачених ульнено згідно з присудом окружного суду. Цей присуд засуджені прийняли відспіванням „Червоного Прапору“. Ту саму пісню співали в часі конвоювання їх з суду до тюрми.

Володимир Пещанський.

(10. XI. 1873 — 26. VIII. 1926.)

Дня 26. серпня помер у Львові після довголітньої недуги інженер-архітект, спеціаліст-знавець стародавньої та староукраїнської іконописи та мистецького промислу, Володимир Пещанський. Емігруючи з Великої України в 1921 р., привіз Покійник з собою прекрасну збірку ікон, кишень, вишивок і картин, які послужили матеріалом для улагодженої тодіж в Національному Музею виставки, що була в свій час оцінена на шпальтах нашого часопису проф. М. Федюком „Діло“, 1922, ч. 7). В довоєнній Росії здобув собі Покійник голосне ім'я як знавець і консерватор мистецької старовини, який посвятив усе своє життя. Опилявшись на Галицькій Україні, старався примістити своє знання і досвід до виняткових вимог. Першим і многоцінним його ділом була систематизація та вибірково-вміла реставрація ікон Національного Музею у Львові, а далі ікон і кишень Музею Наук. Тов. ім. Шевченка тут же. Для кінантинця Національного Музею у Львові найважче він циня з наукового боку, а разом з тим дуже популярну і повсюдну розвідку в. з. „Старі кишині України“ (1925), а далше „Бого-

родчанський Іконостаз“ (1926) та „Техніку галицької іконописи“ (друкується). Для всіх цих видань кидав Покійник знамениті знання і репродукції. Крім цього як архітект запроєктував будинок Національного Музею. Працюючи в Національному Музею, з неменшою енергією і знанням працював для Музею Наук. Тов. ім. Шевченка, в якому переїздив систематизацію й опис збірки кишень та почав систематизацію кишень і гартів, на основі якої задумував влаштувати студію п. з. Української людської орнаменту. Для журналу „Богословія“ написав довшу статтю про „Великоруську і староукраїнську ікону“.

До нас добився Покійник уже дуже хорою і зменшеною акціною і можна було тікати подивляти енергійно і любов, з якою він, не дивлячись на недугу і тяжкі з матеріального боку життєві умови, не кидав праці аж до моменту, коли мусів лягти в ліжку, з якого вже не піднявся. Про Покійника та його заслугу для української археології й історії мистецтва напишемо в найближчих днях. — В. И. П.

ОПОВІСТКИ.

Український Інвентарний хор під управління Петра Савоско-го у складі 31 осіб виступає: Вівторок 31. VIII. Зборів. Середа 1. IX. Зборів. Четвер 2. IX. Золочів. Субота 4. IX. Золочів. Неділя 5. IX. Золочів. Понеділок 6. IX. Бродів. Вівторок 7. IX. Бродів. 193 17-7

Заходом Філії Просвіти в Дрогобичі відбулися в часі від 15. вересня до 1. листопада 1926 р. в селі Губичах рішучо-господарський курс під проводом інженіра агрономії. Учасники курсу знайдуть приміщення в Губичах даром. Зголошення приймається за платою 15 зол. до 10. вересня 1926 р. 367 2-2

Вписи до приватної англійської школи на науку англійської мови відбуваються щоденно в дні від 25-31. серпня ч. р. Наука поч. нається 1. вересня пл. Бернадівська 17. 363 3-5

Президія Головної Управи „Рідної Школи“ УПТ. подає до прилюдного відома, що управителем приватної української гімназії „Рідної Школи“ УПТ, в Рогатині установлено тимчасово учителя тої гімназії п. М. Кузлик, а б. управителя гімназії п. Антона Крушельницького звільнено зі служби в школах „Рідної Школи“ У. Т. — Президія Головної Управи „Р. Ш.“ 377 а)

На „Рідну Школу“ зложив Кружок „Рідна Школа“ в Мостах Великих 60 зол. як збірку на весілля в Дл. Олі з Гончарих і Антона Ковалівського у Влрках. Всім Жертводавцям шире дякує Головна Управа „Рідної Школи“. 377

ДРІБНІ ОГолошення.

ПРАВАТКИ нові як також всілякі переробки найдешевше поручає Грушецька. Гродзких 6. перші сходж. 154 8-8

МАШИНУ „Mercedes“ з українсько-польським письмом майже нову продасть Хомиг, Дрогобич, Стрийська. 274 4-4

ГОДИННИКИ і будильники з 3 літню гарантією поручає найдешевше І. 3. Бактрог, Львів Ситуська 29. 152 8-10

ВДОВА з священничої родини, працююча, розуміється на господарстві і кухні пошукує місця до зарплати доми на селі або в місті. Ольга Доманська, Заболотці коло Бродів. 372 2-2

ПОШУКУЄТЬСЯ інструктора до двох дітей І. і V. гімн. кл. на цілий рік. — Зголошення з усіма слати на адресу: Гр. кат. уряд парох. Красносіль, п. 304-раж. 368 2-2

ПРИЙМУ одного або двох учеників на помешкання з харчем і опікою від 70 золотих. Бурбела, Скарбківська 7, недалеко Народного Дому. 358 3-3

ПРИЙМУ двох або трьох учеників на станцію з харчем. М. Чепіль, Львів, Садівницька ч. 271. 285 3-3

УЧЕНИКІВ з низших класів прийму на станцію. Кордасевич, вул. Мурарська ч. 48 І. пов. побіч головної гімназії. 349 2-5

НЕМОДНІ светери, жакети перероблює на найновіші фасони Тривоктарська Робітня Салі Сокаль, Львівська 14, передостанній перестанок десатки. 382

ПРИЙМУ на мешкання з харчем дві панички або двох учеників з низших клас. Евентуальна поміч в науці. — Садівницька 21. І. поверх. 376 1-1

ПОШУКУЄТЬСЯ слюсарка-фахівець з капіталом 800—1000 дол. ам. до добре просвіреної реставрації в постоїм місті. Зголошення виставляти до Адміністрації „Діла“ під „Реставрація“. 364

ПРИЙМУ на помешкання з харчем гімн. учеників. Анна Качмарська, Вишневецьких 21П (близько Листопада). 349

СТАНЦІЯ для двох, літніх ситтованих учеників, дуже близько селадної гімназії (вул. Мокшанського) і гімназії Васильянок. Евентуальна поміч в науці. Зголошення до Адміністрації під „Опек“. 299 2-2

ПРИЙМУ кількох учеників на мешкання. Відомість: Короля Лещинського 34. І. поверх. 276 2-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Штучні Навози

всілякого роду

Гарантія вісності.

Томасину
Суперфосфати

мінеральні і кісткі

Потасові соли

Каліт

Азотняк

меланий і гранулований

Сірчан амону

Салітру амонову

Варно палене і мелене

найдешевше відомо і деталіше

доставляє

Иосиф ВАРНАХ

Львів Косцюків ч. 12.

Ціни і інструкції даром

і оплачено. 1-4

МЕЛЬОДІЯ

Львів, Коперника 5.

Телефон 8-59

Найбільший склад музичних інструментів і приладів, грамофонів, пент, — Каталог пент записується на домагання. 44 154

НОВИНА!

Вже друкується і незабаром вийде ін-

струментальний Календар Альманах

„Жіночої Долі“

на рік 1927.

12 архівів друку! 8.000 примірників розійдеться в краї, Америці й Канаді

Українські фірми, промисловці, ремісники, фізичні!

Усі, кому належить на жіночий клі-сентурі, спійсьте із замовленням собі анонсів на сторінках єдиного жіночого календаря!

Ціна анонсів: Зарєстрована фірма (адреса) коштує

1 стор. — 80 зол. 1/2 — 45 — 1/4 — 23 — 1/8 — 12 — 1/16 — 7 — 1 зол. Один золотий!

Попищення і початання „Жіночої Долі“ гарантують усіх реклами. Замовлення приймає редакція „Жіночої Долі“, Коломия, Нова І. 371 2-2

Конц. Торговельні Курси Зофі Глюзінської, Львів, Пальська 14 приймають вписи на курси торговельні рини і шалс, стенографії, писання на машинах і кухні мов: відділи мужеські і жіночі. Інформації вписи щоденно від 12-14 від 6-7. Проспекти даром на місці або за поштою вичаю.

Управа: Проф. д-р Йосиф Глюзінський. 343 3-3

Концес. Торговельні Курси й Гімназії, вул. Пичаєвська 34, приймають вписи на однорічні торговельні курси для молоді і 5-тимісячні для Пань і Панів. Стенографія і писання на машинах. Наука розпочинається 3. вересня.

ФУТРА різного роду вишуканої, солідно, дешево і точно

Львів, Личаківська 18.

70-75

— Греко-католики в Боснії. Як відомо, в Боснії живе ок. 10.000 греко-католицьких Українців, що емігрували туди давним-давно з Галичини. Душпастирську службу між ними повинно вести апостольським адміністратором о. Базажа. Греко-католицькі переселенці в Боснії живуть у тяжких матеріальних обставинах. Вони здавна були наражені на денационалізаційні впливи сусіднього сербського населення, а окремим на агітально-пропагандистські церкви. Ця

— Бадіян далі демарше. Були член компартії Я. І. Бадіян, що підпав зі СРСР і опинився в Берліні, публікує далі в берлінському "Рулю" свої репліки про режим пролетарської диктатури про політику компартії. Він пише себе представником і делегатом правих робітничої опозиції за кордоном. В тім же "Рулю" відрукував

Тріумфальний похід брехні.

Підготування всесвітнього жидівства до процесу Шварцбарта. — Що говорять про погроми на Україні неіснуючий провідник українських соціалістів.

Всесвітнє жидівство всіх напрямків, від найправіших до найліваших, готується до процесу Шварцбарта, що має бути в Парижі в жовтні або листопаді ц. р. Поруч відомим жидівським організаціям у всіх європейських країнах і в Америці, творяться ще спеціальні пропагандистські комітети, яких завданням збирати гроші засоби на кошти процесу, впливати на пресу (оскільки вона не є в жидівських руках), збирати і компілювати матеріали про погроми, викликати відповідні настрої і т. ін. Недавно виїхав у Харків оборонець Шварцбарта парижський адвокат Анрі Торрес, щоб і від комуністів видобути якісь потрібні матеріали. Не знати тільки, чи схоче він покористуватися фактами, поданими Бадяном, членом робітничої опозиції в комуністичній партії, про те, що на Україні робили погроми й відповідальні комуністичні достоянники.

Жиди пригтовлюються до процесу всею силою пари, щоб в метрополії світа, в Парижі, обкидати грязюкою український нарід. На жаль, у нас майже нічого не робиться в тому напрямку, щоб вірно освітити погроми та представити роллю Жидів на Україні перед і в часі революції. А найкращий час хоч приготувати брошуру на цю тему у французькій мові.

Заходи оборони, якіб вони не були, є наскрізь зрозумілі. За те прийом, яких вхопилися жидівські пропагандистські комітети, а головне відома зі своєї поглибленої "етимики" жидівська преса, є справді оригінальні.

Чим ближче до процесу, тим більше з'являється власних фабрикацій на тему посліднього погромиштва пок. С. Петлюри. А щоб ті фабрикації могли збуджувати довіру і більше шірилися, то їх вкладається в уста українських "провідників". До класичних фабрикацій з тієї матерії належить розмова, яку а представником варшавського "Моменту" мав Володимир Данченко, "провідник українських соціалістів у Підкарпатській Русі".

Годиться з тією розмовою і "откровеннями" Данченка познайомити й наших читачів. Подасмо її за львівською "Хвілю".

"Ми, українські соціалісти, — хоч апострофуючи визвольну боротьбу України, не були ніколи адвокатами того, що украл Петлюра став головною тото ризу. Жиден а провідник українського соціалізму не міг погодитися з методами Петлюри, яких висловом була повінь жид. погромів у десятках міст і містечок. На жаль, ми не були тоді в спроможності перешкодити тому брутальному режимові насильства, яких синонімом був Петлюра. Я особисто інтерв'юював не раз у генералів і старшин Петлюри. Я їх остергав і звертав увагу на вислід кривавої гри, бо зблизь ясно, що вислідом масової різни не можна здо-бути волі, яка повинна спиратися на лю-довисті і справедливісні. Однак ані мій голос, ані моїх товаришів не був вислу-ханий; навпаки, погроми прибрали ще більше дикий характер, а ми, соціалісти, були ще більше спаралізовані у свободі рухів. В Кам'яні Лодківському показав мені товариш, що борюся в рядах Петлюри, олякати, одержав з Проскурова і Дубови (?) з написом: "Бей Жидов, спасай Україну!" Одержавши такий пла-кат, скликав я Окружний Комітет Соц. Партії в Кам'яні на сходинах, щоб за-становитися над ситуацією. Кермували мною дві ідеї: перш усього я знав, що вірші спонтанно за згодою ге-нерального штабу Петлюри, а може навіть самого Петлюри, по друге — я хотів ви-користати момент, бо тоді в Кам'яні на-ходився Петлюра. Після довгої дискусії зборання постановило вислати до Петлюри делегацію, щоб виклику на нього, а акції довідатися про його погляд в тій прихильній справі. В склад цієї делегації, зложеної з трьох осіб, входив і я. Петлюра прийняв нас страшно холодно, ма-буть додумався, в якій матерії хочемо з ним конферувати. Ми повідомили його про наше становище, говорячи, що бор-отьба за волю наповнює нас радістю, але що методи боротьби вважалися шкід-ливими, а навіть небезпечними для не-залежницької ідеї. Петлюра весь час нер-вово крутився по кімнаті і жимрав і шид-ливий, шкідливий. Але коли приступив до стола і глянув на предложений афш, впа-в у страшний гнів і був пастуком в стилі. Ситуація стала неприкрою.

"Чого хочете?" — ревів Петлюра не-людоюським голосом. "Хочемо, щоб Ви видали заборону улажувати дальші різни. Нашої визволь-ної боротьби не сміє пачкати кров соток тисяч (ніс) жертв погромів."

"І що маєте ще сказати? — питає Петлюра, дивлячись на нас незвичним, поганим злом очима.

В часі тієї розмови виїшов невідомий мені генерал і тихо про щось повідомив Петлюру. Петлюра казав нам вийти до другої кімнати і підждати. Ми ждали

близько 4 години. Аж опісля вийшла до нас адютантка, який нам заявила, що "Його високоість" (?) не може сьогодні з нами більше розмовляти.

"А коли?" — запитав я адютантку. Той виїшов і вернув з відповідою: "Ніколи!"

Та відповідь зробила на нас дуже при-крое вражіння. Для нас стало ясним, що Петлюра несе відповідальність за різни.

"Чи Ви є переконані, що Петлюра знає про всі погроми?" — було питання кореспондента "Моменту".

"Чи про всі — не знаю. Але що відомо, були близькі до нього, було ясно не лише для мене, але для кожної людини, що жила на Україні."

"А чи Петлюра міг запобігти або при-пинити погроми?"

"В першій фазі безумовно так, опісля вже ні, тому що погроми прибрали масо-вий характер, а в багатьох місцевостях розвивалися зі стихійною силою, просто спонтанно, отже були незорганізовані. Хтонебудь з голоди мав кріс, сокиру і... мішом, ішов на погром і грабіж."

Вкінці зазначу Данченко, що Петлюра "спляхив, сплюгав і збещствив ідею визвольної України".

Треба признати, що цей фабри-кат зроблено незвичайно таланови-то. Для людини, неознайомленої з українськими відносинами, це про-сто "майстерштук". Якраз ця обста-вина, не зважаючи на нестачу місця в нашому органі, примусила нас ту розмову, якої ніколи і ніде не бу-ло, з одного боку подати в ціло-сті, а з другого спинитися над де-якими "дрібницями", які якраз вка-зують на незвичайну зручність жи-дівського каломніаторства.

Перш усього слід ствердити, що ніякого "провідника українських со-ціалістів на Підкарпатській Русі", який називався би Володимир Данченко ніколи не було і нема. Провідниками українських соціалі-стів на Закарпатті є Я. Остапчук (б. посол до австр. парламенту), д-р Мих. Новаковський (б. посол до галицького союму) і Ст. Клочу-рак. Основником тієї партії був між іншими майор Пуза, який давно по-мер. Отже Вол. Данченко є наскрізь мі-тичною особою, а зовсім пев-но мітичним провідником україн-ських соціалістів. Фабрикант цієї роз-мови з варшавського "Моменту" порадив собі в той спосіб, що для своїх низьких цілей запозичився прізвищем відомого директора теа-тру в Москві (а походження Укра-їни) Вол. Немировича-Данченка, щоб сконструувати свій фабрикат.

Той мітичний "провідник" укра-їнських соціалістів, тепер на За-карпатті, а передтим у Кам'янці, в справі погромів звертався відразу

до Петлюри, а не до уряду, а яко-му весь час (за винятком двохтиж-невого урядування кабінету проф. Остапенка) засідали члени соці-алістичної партії. Очевидно, цього не знав автор фабрикації. Шкаво теж, чому "погромишнік" плякат" на Україні були в російській мові, а не в українській. Це qui pro quo дійшло з того, що автор фа-брикації, варшавський Жид, знав тільки російську мову, а не знав української. Бажаючи подати в свій казочці також щось а оригіна-лі, написав по російськи: "Бей Жи-дов, спасай Україну" в перекладі, що то по українськи. Відомий йому був а погрому Проску-рів і він його навів та ще й до-дав другу місцевість "Дубова" та собі на адогад буряків, думаючи, що на широкому просторі України повинна бути подібна місцевість. Та в проскурівському районі її нема.

Мітичний Данченко брав участь у делегації до Петлюри з двома іншими членами соц. партії. Для достовірності того факту повинен був їх назвати. Тимчасом фабрика-ція, яка повинна оперувати не лише "фактами", але й іменами, тут не дописала.

Розмова з Петлюрою предста-влена дуже талановито, живо, дра-матично. Можна ухватити собі нпр. "рев" Петлюри, який був людиною дуже ніжною. Однак й там занад-то різко виступає одна шліна. Го-вориться там, що "в часі розмови увійшов невідомий мені генер-ал". Як може бути, щоб такому визначному членові соц. партії, який сам називає себе "провідником", був невідомий петлюрівський генерал, коли тих генералів було мало і всі вони були відомі кожному помітнішому українському грома-дянинові, навіть такому, що ніколи в Кам'янці не був. Варто було теж назвати й адютанта. Також титул Петлюри: "Його високоість", титул, якого ніхто ніколи не живжав у відношенні до особи і становища Петлюри, вказує на фабрикацію.

Так поводить ся чесна жидівська преса, коли хоче якусь справу роз-дуть, найти "аргументи" для своїх низьких цілей. Нічого не маємо проти оборони Шварцбарта, але не можемо пустити мимо нікчемних, каломніаторських способів "обо-рони". Завтра, ця мітична розмова при допомозі широко закроеного ін-формаційного апарату обійде як

В. Л.

Сліпі бачать?

Париж, в серпні 1926.

I.

Появилася і звернула на себе жи-ву цікавість наукового світа й ши-рокого загалу — книжка, про яку, правду сказати, повинен би Вам на-писати лікар або психолог, а ще краще спеціаліст в окулістиці і пси-хофізіології. Що одначе нема ба-гато надії, щоб воно так сталося, то нехай буде вільно зробити це нам — у короткім рефераті, скром-нім і без претенсій.

Книжка документально розказує про те, як людина сліпа може ви-ховати в собі змісл зору. Неаже може бути тема важніша для на-шасних-сліпих, зворушливіша для загалу?

II.

Жюль Ромен належить до тих французьких письменників, котрим заблестіли найбільші успіхи на дра-матичнім полі. Нпр. його сатирич-на комедія "Кнок або тріумф ме-цицини" роками шліма не сходила зі сцени одного з найкращих па-рижських театрів, стягаючи туди кожного вечера сотні публики. Сюжет: Є собі містечко, де люде спокійно живуть, у прегарному по-вітті й здоровому підсонні, і дожи-вають щасливо свої дні. Слабостей: хоріб мало, а старий місцевий лі-кар, своїми старими методами, без великих коштів і штудерних апа-ратів по своїм силам помагає кому

треба. Очевидно, він і не заробляє собі багато гроша. Кінець кінців він уступає своє місце молодому, "модерному" лікареві докторові Кнокові. Цьому ані не сниться вдо-волитися мізерними доходами. Та, щоб їх збільшити, треба збільшити число хорих і хоріб. На це є пре-гарні способи: популярними викла-дами, світляними образами побіль-шених мікробів тай відповідно по-веденою "освідомляючою" пропа-гандою "гігієни" йому швидко вда-ється змивити в здорову людність містечка всякі хороби, болі, небез-пекні слабості — і нахилити до свого кабінету і своїх блискучих апаратів юрби "пацієнтів", а до своїх кишені — гарні гроші. Коли його попередник запевняв кожного пацієнта, що він здоровий, а його недомагання — дрібниця, яка швид-ко минеться, то д-р Кнок поводить-ся на відвороті. Він запевняє най-здоровіших людей, що стану здо-ровля внаслідок немає та що те, що профани називають "здоровлям" — стан дуже хиткий, який до того не віщує нічого доброго. І так далі — додумайтесь самі решти. Глядачі ревіли від сміху...

III.

Кілька років тому Жюль Ромен, залишивши оцей свій літературний псевдонім, надрукував під своїм дійсним прізвищем (Люї Фаргюль) книжку строго наукову про "Па-засіткове бачення і пароптичний змісл". У тій книжці Ромен пока-зував, як людина може бачити "без очей". Показалося, що повість і драматург віддавався рівночасно фізіологічним студіям і поалям.

Як і не могло бути инакше, книж-ка розбурхала величезні надії се-ред безлічи сліпих, особливо воєн-них, тай скептичне кивання голо-вами — серед окулістів. Одні й другі погодилися на тому, щоб перевести науково провіврані спроби над методом пароптичною і її результатами. Спробу таку зро-блено на протязі минулого, 1925 року, а результати спроби подає книжка, на яку ми хотіли би звер-нути увагу кого слід."

Від разу треба сказати, що ре-зультати, викликані веденнями під лікарським наглядом експериментами, удаліся, — на жаль не в тій мірі, як мріли вже численні сліпі, спра-гнені світла. Пароптичний змісл — явище виїмкове і важко його ви-кликати й виховати; для загалу сліпих воно, покищо бодай, недо-ступне.

IV.

Під проводом Ромена д-р Моблян підняв виховати зір пані Гейн, яка осліпла була у віці 1¹/₂ року життя і яка зовсім забула зорові вражіння — світла, бара. Після доагих і важких аусиль удалося привернути сліпий безперечні еле-менти зору, навчити її відріжнати світло, баран, форми, письменні знаки.

Книжка "Пароптичне виховання" подробию, крок за кроком, викла-дає результати, досягнені панено Гейн протязом 8 місячної праці. Досвіди описані там один по одному —

учителем і ученицею. Їх висновки такі: "Не теорії вам приносимо, а факти. Ось подробиці наших спроб, ось наша техніка, ось тру-ди, які ми стрінули, ось резуль-тати, до яких ми дійшли. До ре-зультатів тих і ви можете дійти, коли будете з доброю вірою і ві-тревалістю йти нашою методою".

Масю в книжці тій документ особливий і новий: уперве тут слі-па людина оповідає, як вона здо-була собі певні вражіння абсолютно нові, відмінні від усіх тих, яких вона зазнавала раніше.

Також для поглиблення деяких філософських проблем приносить книжка важні причинки: про форму-вання ідеї простору, про асоціації між зором і дотиком, про вид форми і бара, про будову зримого світа, про уклад свідомості.

Автори остерігають сліпих перш за великими надіями. Не обіщують їм дати практичний рівновартний очного зору — тим менше, що до-тепершні способи дали сліпий тільки фрагментарні результати, які добу-ваються тільки поволи, а авержу-ються дуже важко. Як досі стоїть справа, не можна ще говорити про те, щоб ту методу прикладати за-гално й одношляно до всіх сліпих. Чудесне відкриття Ромена — ва-жуть автори — то перший крок, тепер черга на спеціалістів братися за виведення практичних і теоре-тичних оновів того відкриття.

До книжки додана біографія — свого рода історичний нарис від-криття з переглядом головних поле-мічних замітків.

*) L. H. Heyn et R. Maublain. Une édu- cation paropique. (Nouvelle Revue Fran- caise, Paris, 1926).